

Dagens Industri onsdagen den 30 januari 2002

Debatt:

EUs fusionskontroll behöver reformeras

Tydliga riktlinjer och utökad kompetens vid EUs grupp för förvärsärenden skulle öka förutsägbarheten, effektiviteten och rättssäkerheten. Det slutgiltiga avgörandet bör ligga hos EU-domstolen - inte i kommissionens händer.

EU-kommissionen har på senare år gjort ett antal uppmärksammade ingripanden mot företagsfusioner i Sverige och utomlands (som Volvo/Scania och General Electric/Honeywell) och haft invändningar mot planerade (SEB/Föreningssparbanken). Efter kommissionens beslut den 3 juli 2001 att stoppa GEs förvärv av Honeywell har kritiska röster höjts både i Europa och i USA. Att förvärvet skulle göra det sammanslagna företaget allt för konkurrenskraftigt i förhållande till sina konkurrenter, skulle de flesta ekonomiska bedömare anse vara en positiv snarare än en negativ följd av ett förvärv. Den 11 december 2001 påbörjade kommissionen en översyn av den europeiska förvärvskontrollen genom att publicera en så kallad grönbok för att bjuda in till debatt om förvärvskontrollen. Ett utmärkt tillfälle för den svenska regeringen att verka för att fusionskontrollen reformeras på tre viktiga punkter.

1. Förvärvskontrollen bör i större utsträckning främja utveckling och rationalisering av företagen på EUs inre marknad. En viktig del är att införa ett så kallat synergiförsvar - att företag i vissa fall får genomföra ett förvärv även om det leder till ökad koncentration. Detta om företaget kan påvisa att minskad konkurrens kompenseras av stora synergivinster, som lägre produktionskostnader. Synergier minskar resursförbrukningen i samhället. Om synergier är tillräckligt stora, kan det fusionerade företaget dessutom erbjuda lägre priser och bättre produkter. Det gynnar konsumenterna, samtidigt som svenska och europeiska företag blir mer konkurrenskraftiga. Ett liknande system finns redan i dag i USA och andra viktiga konkurrentländer.

Den svenska kritiken mot förvärvskontrollen har fokuserat på just detta centrala problem: risken att kommissionens ingripanden hämmar de svenska företagens konkurrenskraft. Vi anser dock att man i den svenska debatten dragit fel slutsats. I stället för att föreslå införandet av ett synergiförsvar har man kritiserat kommissionens definitioner av geografiska marknader. Kommissionen ansåg till exempel i Volvo/Scania-fallet att Sverige utgjorde en separat geografisk marknad. Med detta synsätt skulle fusionen ha skapat en nära nog monopolställning i Sverige. Om man i stället betraktat Europa i sin helhet som den relevanta marknaden, skulle koncentrationen synas vara betydligt lägre.

Snäva marknadsdefinitioner är dock en följd av att Europas marknader i många fall fortfarande är segmenterade. Att införa vida geografiska marknadsdefinitioner vore att blunda för de hinder som faktiskt finns för konkurrens mellan företag från olika länder. Det skulle endast leda till att kommissionen gjorde felaktiga bedömningar av hur förvärv påverkar konkurrensen.

Det skulle däremot inte ett beaktande av de positiva effekter som förvärv kan ha; företagen bör här påvisa vilka synergier ett föreslaget förvärv leder till. Vissa av de hinder som finns för utländska företag att konkurrera i Sverige har för övrigt skapats genom svenska politiska beslut. Exempelvis anfördes det i Volvo/Scania-ärendet att ett svenskt "krocktest" för lastbilshytter delvis skyddade den svenska marknaden från europeisk konkurrens.

Om Sverige aktivt verkar för att sådana nationella särkrav avvecklas, kommer den geografiska segmenteringen att minska. En naturlig följd blir då även att de geografiska marknadsdefinitionerna blir vidare i förvärvskontrollen.

För att förvärvskontrollen ska främja dynamisk utveckling bör kommissionen också ha ett dynamiskt perspektiv vid dominansprövningen. Betydande pågående och framtida förändringar som påverkar marknadsstrukturen bör beaktas, så att företagen har en rimlig chans att anpassa sig till den nya situation som uppstår, bland annat när marknaderna integreras eller avregleras.

2. Förvärvskontrollen i EU bör bli mer förutsägbar. Kritik har kommit från Sverige, Finland och USA på den punkten. Det saknas i dag en detaljerad förklaring från EU-kommissionen om hur fusioner ska prövas. I många fall är det därför svårt eller omöjligt att i förväg veta hur kommissionen kommer att resonera i ett specifikt fall. Ett alternativ är att efter amerikansk modell införa riktlinjer där kommissionen i detalj förklarar hur myndigheten går till väga vid sin dominansprövning, och vilken teoretisk och empirisk analysram som används för att bedöma kort- och långsiktiga effekter av ett föreslaget förvärv.

3. Rättssäkerheten bör förbättras genom att kommissionen fråntas beslutandemakten i förvärvsärenden, och en rättslig prövning enligt amerikansk eller svensk modell införs.

Det är en sund princip att den myndighet som utreder en fråga inte är samma instans som fattar det slutgiltiga beslutet i ärendet.

Avtal mellan två eller flera företag om att genomföra en fusion eller ett förvärv bör automatiskt bli giltigt, om inte kommissionen väcker talan mot det inom en viss tid efter att förvärvet anmälts till kommissionen.

En sådan domstolsprövning gör partsrelationen mellan företagen och kommissionen tydlig, och klargör vilka krav som ställs på bevisningen av respektive part. Dessutom skulle öppenheten öka, vilket minskar risken för politisering eller missgynnande av vissa medlemsstater eller företag.

Mattias Ganslandt fil doktor i nationalekonomi, verksam som forskare vid IUI

Mattias Ganslandt, Johan Stennek, Nils Wahl, Sten Nyberg, Pontus Braunerhjelm